

Izobraževanje na daljavo – izkušnje za prihodnost?

Gregor Pečan, predsednik Združenja ravnateljev in ravnateljic

(56.09–1.07.59)

Nekako sem si postavil strukturo, kako bi zajel to, kar se je dogajalo. Zelo bi si želel, da bi se panelisti pa tudi javnost na splošno za začetek vzdržali čezmernega kritiziranja opravljenega dela. Iz preprostega razloga – ker smo bili dejansko čez noč vsi potisnjeni v neko situacijo, ki je po najbolj črnem scenariju nihče ni mogel predvideti. Zdaj smo vsi bolj pametni, ker smo vsi to doživeli. Če smo res, bo pokazala bližnja prihodnost. Namreč, zanimivo je to, da smo bili praktiki potisnjeni v neko situacijo, kjer ni bilo nobenih teoretičnih podlag. Veljala bi lahko več kot 2.000 let stara modrost *teoria sine praxis sicut rota sine axis* in obratno *praxis sine theoria caecus in via*. Torej – teorija brez prakse je kot most brez akse, praksa brez teorije pa je kot slepec brez poti. Bili smo potisnjeni v situacijo, ko smo morali iti kot slepci brez poti v točno določeno smer. Pozdravljam organizacijo te okrogle mize. Upam, gospod Žagar, da boste to stvar, ki je točno v domeni Pedagoškega inštituta, nadaljevali z in ob upoštevanju te 2.000 let stare modrosti ter zagotovili ustrezno zastopanost praktikov. Teoretični raziskovalci s področja vzgoje in izobraževanja pa imate krasno priložnost, da ob sodelovanju s praktiki začnemo skupaj pripravljati stvari, ki so potrebne za naprej.

Didaktičnih priporočil za delo na daljavo s tako mlado populacijo, kot je osnovnošolska, pravzaprav ni oziroma jih je izjemno malo. Izkušnje, ki so jih imeli, so v glavnem povezane s šolami, kjer so izobraževali mlade vrhunske športnike. A to seveda ni ustrezna primera, ker gre v tem primeru za zelo visoko motivirane posameznike za izobraževanje na daljavo. To je tudi edini način, ki omogoča nemoteno treniranje in napredovanje pri svoji športni panogi. Tu smo bili mi vsi potisnjeni v sistem, ko je bilo potrebno izobraževati vse učence na daljavo. Torej brez nekih dodelanih domišljenih pedagoško-didaktičnih usmeritev.

Moram se obregniti ob eno stvar. Peticije se mi zdijo izjemno neprimerne v takem primeru, ker dejansko ne pripomorejo nič k razvoju, ampak kvečjemu onemogočajo napredek pri takšnih zadevah. Do tega imam zadržke, zato upam, da bomo v prihodnje ohranili diskurz na ravni razprave in strokovnih forumov. Upam, da bomo v nadaljevanju torej pripravili didaktična priporočila – v sodelovanju teoretikov in praktikov, zanesljivo tudi v svetovnem merilu, ker smo vsi delali v tej smeri in si bomo v tem lahko dobro pomagali.

Izkušnje so bile praktično neobstoječe. Zdaj imamo vsi skupaj približno slabe tri mesece izkušenj in smo lahko ob tem detektirali primanjkljaje in ovire. Bistvena je asistenca, ki jo mlajši učenci pri izobraževanju na daljavo močno potrebujejo. V tem primeru se je celotna država zaprla, zato so imeli res srečo, da so bili na voljo starši. Bili so prisotni, da so lahko po svojih močeh asistrali svojim otrokom pri delu, potrebnem za šolo. Asistenca učiteljev je prav tako izjemno pomembna njihovim učencem. Slišali smo že za vse ovire, ki so se postavile na pot temu, in za načine, ki smo jih učitelji, šole uporabili, da smo lahko zagotavljali kakršno koli obliko asistencije za delo doma. Naslednja pomembna ovira je motiviranje učencev za delo. Motivacija učencev je dejansko že 20 ali več let sveti gral

izobraževanja. To prihaja k nam zlasti od zahoda. Tam so bili veliko pred nami soočeni z izjemno nemotiviranostjo učencev za izobraževanje. Motiviranje učencev, ko ni pogojev konkurence – sošolcev, kolegov, prijateljev –, je seveda v največji večini padla na ramena staršev in manjši del na učitelje. Neustrezno je, če v pogojih običajnega pouka učitelji ne motivirajo v zadostni meri, kot tudi če tega v zadostni meri ne počno starši. Tu smo imeli učitelji in šole omejene možnosti. To je drugi moment, ki ga bo potrebno upoštevati pri psiholoških vidikih izobraževanja na daljavo.

To, kar je najlažje in najdražje, je tehnologija. Ugotovili smo, da šole niso problem, saj niso bile tiste, ki bi zagotavljale povezave, temveč so bili problem zavodi, do katerih ni potegnjena IR-optika. Večji problem vidim v kvalitetnih optičnih povezavah do lokalnih skupnosti. Večinoma so to komercialni ponudniki, zaradi katerih je zadeva plačljiva. Podobno je z mobilnim signalom, ki je po Sloveniji izjemno različen. Tam, kjer so pogoji že tako najslabši, je pokritost s signalom zelo slaba. Tu bo morala država ugotoviti, da je to strateškega pomena in da tega ne sme v celoti prepuščati komercialnim ponudnikom. Zadnje so licence, potrebne za ustrezno programsko opremo. Na primer: Zoom-licenca stane 170 €. Tu bo potrebno nekaj ukreniti, čeprav Zoom ni edini in zveličaven.

Na šolah ravnateljji že leta opozarjamo na neustrezen delež sistematiziranega dela računalničarja, organizatorja informacijske dejavnosti. To se je v največji meri pokazalo prav zdaj, ko so bili ekstremno obremenjeni. Morali so pomagati, nuditi asistenco kolegom, skrbeti za možnosti, ki so jih imele družine itd. Na to opozarjamo že dolgo in to bi bilo nujno rešiti čim prej.

Izobraževanje kadra je izjemno pomembno. Učitelji so bili zelo različno pripravljani. Verjetno ni nikogar, ki ne bi bil popolnoma nepripravljen na vse to, je pa res, da so nekateri bolj kot drugi usposobljeni za delo v spletnih učilnicah. Tu izpostavljam Arnesove spletne učilnice, ker so te edine brezplačne, ne glede na to, da so komercialni ponudniki v tem trenutku ponudili ogromno brezplačnih. Za to jim gre velika hvala, a je povsem jasno, zakaj so to ponudili. Zato, da bodo v nadaljevanju to zaračunavali. Te stvari je potrebno spraviti v okvir neke regulative in se odločiti, kaj bo država pravzaprav počela z i- in e-gradivi. Na Zavodu za šolstvo so jih pripravili ogromno, potem so jih začele pripravljati založbe. Zdaj je neke vrste nered oziroma ni opredeljeno, kaj naj se uporablja, kako se uporablja ali je to potrebno plačati. Vprašanj je zelo veliko, jaz pa si res želim, da začnemo zelo intenzivno delati na teh stvareh, ki sem jih izpostavil – na didaktiki, pedagogiki, psihologiji in tehnologiji na daljavo.